

3. http://www.internationale-studierende.de/de/fragen_zur_vorbereitung/finanzierung/
4. http://www.oecd.org/document/15/0,3343,en_33873108_33873402_41277711_1_1_1_1,00.html
5. <http://www.Spiegel.de/unispiegel/studium/0,1518,390734,00.html>
6. <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/ru/education-and-research/main-content-07/the-tertiary-education-system.html>
7. Heublein, U. u.a.: Studienverlauf im Ausländerstudium. In: DAAD Dokumentation und Materialien, Bd. 55, 2004.
8. Schnitzer, Klaus; Isserstedt, Wolfgang; Mu.ig-Trapp, Peter; Schreiber, Jochen: Das soziale Bild der Studentenschaft in der Bundesrepublik Deutschland, Kapitel 11 Internationalisierung. Hrsg.: Bundesministerium für Bildung und Forschung. Bonn, 1998. (15. Sozialerhebung des Deutschen Studentenwerks).
9. Studieren in Deutschland http://www.internationale-studierende.de/de/fragen_zur_vorbereitung/studieren_in_deutschland/
10. Клаус Хюфнер. Управління та фінансування вищої освіти в Німеччині// Вища школа. – 2005. – №6. – С. 97-117

Статья раскрывает особенности интернационализации обучения иностранных студентов в высших учебных заведениях ФРГ. Автор характеризует образовательную среду европейской страны и рассматривает условия поступления и обучение иностранных студентов в вузах Германии.

The article opens features of internationalisation of foreign students' training in higher educational institutions of Germany. The author characterizes the educational environment of the European country and considers entrance conditions for the foreign students to higher educational establishments of Germany.

УДК 378.1.017.922 (477+438)

Троханяк Н. А.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ

У статті здійснено порівняльний аналіз рівня медіаграмотності українських та польських студентів. На підставі визначених компонентів, проаналізовано кількісні та якісні показники. Підтверджено актуальність і необхідність впровадження медіаосвіти в Україні.

Постановка проблеми. Роль інформації та технічних засобів сьогодні настільки велика, що з'явилась нова цивілізація – інформаційне суспільство. Завдяки своїм унікальним властивостям і можливостям медіа отримали доступ майже у всі сфери людської діяльності. Вони не лише заволоділи вільним часом людей і стали головним носієм інформації та комунікації, але й стали знаряддям самоосвіти й інтелектуальної праці людей. Динамічний розвиток медіа та їхній величезний вплив на особистість вимагають задуматись й над тим, як використати технічні засоби та інформаційні технології для оптимізації навчального процесу. Це сприяє появі і розвитку нового напрямку освіти – медіаосвіти.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є проаналізувати й порівняти рівень медіаосвіти студентів педагогічних спеціальностей в Україні і Польщі задля творчого використання прогресивних надбань у вітчизняних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Перші згадки про медіаосвіту слід шукати ще у Яна Амоса Коменського. Він у своєму підручнику 1658 року використав візуальні медіа для того, щоб розвивати пізнавальні здібності учнів, формувати критичні

судження і практично застосовувати знання [2, s. 15]. На сьогодні різнопланові дослідження щодо створення умов для ефективного використання медіа і запобігання їх негативним впливам здійснюються у багатьох країнах світу: США, Німеччині, Франції, Канаді, Росії та ін. Зазначені проблеми досліджують й популяризують такі зарубіжні вчені, як К. Ворсноп, Е. Харт, Б. Вілсон, Дж. Браун, Д. Шретер, Я. Гайда, Я. Іздебська, Т. Гобан-Кляс, П. Сенкевіч, російські – О. Федоров, Л. Зазнобіна, Ю. Усов, Г. Полічко, українські – Б. Потятиник, Н. Габор, В. Робак та ін. У їхніх працях висвітлюються різноманітні підходи щодо теоретико-методологічних концепцій, а також досвіду та перспектив медіаосвіти.

Виклад основного матеріалу. У процесі дослідження ми намагалися визначити рівень знань студентської молоді про медіа, особливості та наслідки їхнього впливу на людей, а також способи захисту від негативних медіавпливів.

В експерименті брали участь 54 студенти Вроцлавського Університету (Польща), з яких 50 жінок і 4 чоловіки, та 42 студенти Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна), з яких 28 жінок і 14 чоловіків.

Для порівняння рівня знань молоді про впливи медіа, суть медіаосвіти та її значення для повноцінного функціонування людини в сучасному суспільстві студентам обох вищих навчальних закладів була запропонована анкета із запитаннями відкритого і закритого типів.

У структурі медіаграмотності ми визначили такі компоненти:

- контактний показник;
- операційний показник;
- мотиваційний показник;
- інформаційний показник;
- перцептивний показник.

Дослідження першого компонента медіаграмотності – контактності, показало, що студенти Вроцлавського Університету (далі – ВУ) надають перевагу у користуванні медіа – Інтернету. Тоді як студенти Львівського національного університету імені Івана Франка (далі – ЛНУ) найчастіше користуються телебаченням, а Інтернет займає друге місце у рейтингу українських студентів.

Таблиця 1.

Тип медіа	Щодня, (%)		Декілька разів на тиждень, (%)		Декілька разів на місяць, (%)		Декілька разів на рік, (%)		Ніколи, (%)	
	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ
Радіо	31,48	25,71	40,74	34,29	20,37	17,14	7,41	8,57	–	5,71
Телебачення	46,30	34,29	33,33	57,14	9,26	17,14	9,26	–	–	–
Друкована література	40,74	17,14	48,15	65,71	11,11	14,29	–	2,86	–	–
Інтернет, як засіб спілкування	87,04	25,71	11,11	40	–	17,14	1,85	14,29	–	2,86
Інтернет, як джерело інформації	75,93	8,57	20,37	48,57	3,70	40	–	2,86	–	–
Комп'ютерні ігри	5,56	2,86	3,70	22,86	16,67	42,86	27,78	5,71	46,30	25,71

Аналіз таблиці 1 свідчить про те, що польські студенти використовують щодня Інтернет як засіб спілкування (87%) і як джерело для отримання інформації (76%), а українські студенти відповідно 26% і 9%. Телебачення щодня дивляться 46% студентів

Вроцлавського Університету і 34% студентів Львівського національного університету імені Івана Франка. Достатньо високий відсоток польської молоді (46%) ніколи не грають у комп'ютерні чи відео ігри. Натомість серед українських респондентів таких лише 26%.

Результати дослідження другого компонента медіаграмотності – операційного, тобто вміння студентів користуватися медіа і застосовувати їх для навчання представлені у таблиці 2.

Таблиця 2.

	Вроцлавський Університет (ВУ), (%)	Львівський національний університет імені Івана Франка (ЛНУ), (%)
Працювати в текстових редакторах	94,44	88,10
Відкрити свою електронну скриньку	98,15	73,81
Знайти необхідну інформацію в Інтернеті	100	97,62
Завантажити з мережі Інтернет відео- чи аудіофайли	94,44	69,05
Організувати інтерактивне спілкування в електронній мережі	70,37	33,33
Інсталювати комп'ютерну програму	90,74	57,14
Створити WEB-сторінку	9,26	23,81
Зробити мультимедійні презентацію	98,15	52,38
Здійснити цифрову обробку фото-чи відеофайлів	75,93	35,71
Елементарні вміння комп'ютерного користувача	100	85,71

Рівень операційних вмінь молоді обох вищих навчальних закладів виявився дуже високим (більше 50%). Лише одне завдання виявилось важким для польських молодих людей, створити WEB-сторінку можуть 9% респондентів. Для українських юнаків і дівчат це завдання викликає менше труднощів – 24%. Проте організувати інтерактивне спілкування в електронній мережі можуть 33%, а здійснити цифрову обробку фото- чи відео файлів – 35% львів'ян.

Свої вміння користуватися новітніми технологіями студенти обох вищих навчальних закладів успішно застосовують і для освітніх цілей. 94% респондентів з м. Вроцлав використовували медіа для самоосвіти, як і 98% респондентів з м. Львів. Серед засобів, які при цьому найчастіше використовують, називають такі:

- телепередачі;
- навчальні фільми;
- комп'ютерні навчальні програми;
- програми для самоконтролю рівня знань;
- дистанційна освіта.

За допомогою дослідження третього компонента медіаграмотності – мотивації користування, ми намагалися дізнатися, що спонукає молодих людей, вмикати телевізор, радіо чи Інтернет.

Таблиця 3.

Типи програм	Найчастіше, (%)		Ніколи, (%)		Середній бал	
	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ	ВУ	ЛНУ
Розважальні	31,48	48,57	7,41	2,86	3,4	4
Науково-пізнавальні	20,37	37,14	1,85	–	3,4	4,26
Політичні	7,41	8,57	14,81	22,86	2,2	1,97
Новини	62,96	37,14	1,85	–	4,5	3,74
Реаліті-шоу	1,85	14,29	51,85	31,43	0,9	2,2
Інтерактивні, соціальні мережі	51,85	31,43	3,70	8,57	4,1	3,02

Проаналізувавши результати таблиці 3, ми побачили, що найчастіше студенти Вроцлавського Університету обирають програми новин (63%), а студенти Львівського національного університету імені Івана Франка – розважальні програми (49%). Тоді як ніколи не дивляться новини і науково-пізнавальні програми 1,85% польської молоді та 0% української молоді. Аналіз отриманих даних свідчить про те, що студентська молодь обох країн застосовує медіа з метою відпочинку та розваг (середній бал – 4, за шкалою оцінювання від 0 до 6), й водночас за їх посередництвом вона намагається отримувати науково-пізнавальну інформацію (середній бал – 4,26) й інформацію про події у світі (середній бал – 3,74). Досить цікавим є той факт, що львівські юнаки і дівчата виявили набагато вищий рівень частоти перегляду реаліті-шоу (14% – найчастіше, 31% – ніколи), ніж польські (2% – найчастіше, 52% – ніколи).

Четвертий компонент, який ми виділили у структурі медіаграмотності студентів – інформаційний – це знання про медіавпливи.

Таблиця 4.

	Вроцлавський Університет (ВУ), (%)	Львівський національний університет імені Івана Франка (ЛНУ), (%)
Популяризація алкоголізму, наркоманії, проституції	33,33	23,81
Навіювання агресії, жорстокості	72,22	76,19
Гіперболізований вплив реклами	62,96	26,19
Деструктивний вплив на психіку сцен насильства	75,93	54,76
Заглиблення у віртуальний простір	81,48	76,19

Аналіз таблиці 4 свідчить про те, що молодь одностайно визнає негативними медіавпливами заглиблення у віртуальний простір, навіювання жорстокості й агресивності та деструктивний вплив на психіку сцен насильства. Однак ставлення до гіперболізованого впливу реклами у молодих людей різне. Так 63% юнаків і дівчат Вроцлавського Університету вважають таку діяльність медіа значимим впливом, і лише 26% юнаків і дівчат Львівського національного університету імені Івана Франка погоджуються з ними.

Зважаючи на те, що сучасні студенти визнають негативні впливи медіа, вони вважають за необхідне формувати захисний “імунітет” у дітей (83% респондентів). Методи і засоби формування “імунітету” молодь здебільшого обирає не формуючі, а стримуючі, а саме:

- блокування каналів та Інтернет-сторінок;
- обмеження часу користування;
- контроль з боку дорослих.

Деякі студенти вказали на те, що потрібно створити спецкурс чи дисципліну, яка забезпечувала медіаосвіту дітей, але для цього необхідні компетентні педагоги, які мають відповідні знання та вміння.

Частота перегляду програм певного жанру не свідчить про те, чи людина отримує користь чи навпаки це шкодить її психічному здоров'ю. При контакті з медіа дуже важлива активна позиція користувача, критична оцінка суті інформації, свідоме і відповідальне ставлення до неї. Тому ми спробували з'ясувати, як молоді люди сприймають отриману інформацію, досліджуючи п'ятий компонент медіаграмотності – перцептивний.

Таблиця 5.

	Вроцлавський Університет (ВУ), (%)	Львівський національний університет імені Івана Франка (ЛНУ), (%)
Можу критично оцінювати інформацію	72,22	61,90
Можу абстрагуватися від шкідливих впливів	46,30	33,33
Не відчуваю негативних впливів	9,26	42,86
Відчуваю незадоволення при перегляді сцен насильства	27,78	28,57
Сцени насильства сприймаю як засіб для зняття стресу	–	–
Можу вважати себе медіазалежним	5,56	4,76
Поборов медіазалежність	–	2,38
Інше	7,41	2,38

Аналіз таблиці 5 свідчить про те, що впевненими у власних можливостях критичної оцінки інформації є 72% польської молоді та 62% української молоді, можуть абстрагуватися від шкідливих медіавпливів 46% і 33% відповідно. А зовсім не відчувають негативних впливів медіа 9% студентів Вроцлавського Університету і 43% студентів Львівського національного університету імені Івана Франка. Можливо цей факт зумовлений більшою неконтрольованістю українського інформаційного простору в порівнянні з медіа простором Польщі. 28% і 29% польських і українських молодих людей відповідно відчувають незадоволення, напруження і нервові збудження при перегляді сцен насильства на екрані. Вважають себе медіазалежними від комп'ютерних ігор, Інтернету, телебачення, радіо 6% юнаків і дівчат з м. Вроцлав та 5% юнаків і дівчат з м. Львів, при цьому 2% львів'ян зізналися, що поборили медіазалежність.

Зацікавлює й спонукає до осмислення той факт, що 69% львівських студентів стверджують, що серед їхніх знайомих немає медіазалежних осіб. Тоді як вроцлавські студенти виявили не таку категоричну оцінку – 50%. Хоча допомогти людині, яка стала залежною від медіа, вважають себе спроможними 83% українських молодих людей і 70% польських.

Оскільки молодь визнає, що має медіазалежних знайомих, ми спробували виявити, що саме, на їхню думку, є ознаками залежності від медіа. Згідно з отриманими даними можна скласти рейтинговий перелік таких характеристик:

- втрата відчуття часу та реальності при використанні медіа (96%);
- кожна хвилина вільного часу присвячується медіа (94%);
- неуважність та байдужість до оточення (72%);
- перегляд телепередач без певної мети (61%);
- зростання агресивності та дратівливості у поведінці внаслідок взаємодії з медіа (50%);
- використання медіа лише для розваги (21%).

За даними нашого дослідження, 71% студентів Львівського національного університету імені Івана Франка нічого не знають про медіаосвіту, 10% мають лише нечіткі уявлення. Вони ототожнюють її з дистанційною формою чи технічною освітою. Усі знання про медіаосвіту молоді люди здобули самі, оскільки ніякого спеціального курсу про медіаосвіту вони не вивчали.

У Вроцлавському Університеті студенти мають змогу прослухати курс “Медіа в освіті”, тому 78% респондентів цієї групи можуть правильно назвати завдання медіаосвіти. Більше того, медіаосвітні знання польські студенти здобувають й у процесі вивчення дотичних дисциплін, а також завдяки міжпредметним зв’язкам. Медіаосвіта у польських навчальних закладах була запроваджена освітньою реформою 1999 року й надалі підтримується урядом [2, s. 21].

В Україні про медіаосвіту, як правило, знають лише науковці. Існує декілька шкіл, учителі яких власними силами створюють гуртки, спецкурси, факультативи медіаосвітнього профілю. Зрозуміло, що цього недостатньо. Проблеми, пов’язані з функціонуванням і впливом медіа, створюють потребу опису, розуміння, аналізу позитивних і негативних наслідків впливу медіа, а також правильного користування ними як методами й засобами навчання, а також відпочинку та розваг. Це зумовлює необхідність створення й розвитку нового напрямку в освіті – медіаосвіти. Молодь розуміє, що для правильного й ефективного користування медіа потрібно мати більше інформації про їх суть, засоби й методи впливу, і тому 75% респондентів виявили бажання дізнатися більше про медіаосвіту.

Висновки. Отож, на підставі здійсненого дослідження, можна стверджувати, що як в української, так і в польської молоді доволі низький рівень медіаосвітніх знань та умінь. При цьому польська молодь має кращі можливості для використання медіазасобів у навчальному процесі.

Однак певні показники, зокрема висока частота використання медіа та невідчуття при цьому їх негативного впливу, вказують на необхідність ширшого запровадження медіаосвіти у зміст підготовки майбутніх учителів.

Література:

1. Dobrołowicz J. Wielka potrzeba edukacji medialnej / Edukacja medialna w kształceniu wczesnoszkolnym / pod red. Z. Zbąg. Kielce, 2008.
2. Strykowski W. Pedagogika i edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym / Edukacja medialna w społeczeństwie informacyjnym / pod red. S. Juszczyka. Torun, 2003.

В статтє сделано сравнительный анализ уровня медиаграмотности украинских и польских студентов. На основании определенных компонентов проанализировано количественные и качественные показатели. Подтверждено актуальность и необходимость медиаобразования в Украине.

The paper made a comparative analysis of the media literacy of Ukrainian and Polish students. On the basis of certain components analyzed quantitative and qualitative indicators. Confirming the relevance and need for media education in Ukraine.